

Susanna Nummi

12.10.2010



Lapset ja Perheet Kaste-hanke I arviointikyselyn raportti

Lapset ja Perheet Kaste-hanke I arviointikyselyn raportti

Sisältö

| | |
|---|----|
| 1. Johdanto | 2 |
| 2. Kyselyyn osallistuneet..... | 3 |
| 3. Lapset ja perheet Kaste-hankkeen tiedotus..... | 4 |
| 4. Moniammatillisten työryhmien, työtapojen ja työmallien näyttäytyminen kunnissa | 5 |
| 5. Asiakaslähtöisyys ja toimijoiden osaamisen vahvistuminen..... | 6 |
| 6. Työyhteisöjen tarpeet ja hankkeen tarjoama työpanos | 8 |
| 7. Lasten ja perheiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääntyminen..... | 9 |
| 7.1 Toimintamallit | 10 |
| 8. Kehittämistoiminnan merkitys | 13 |
| 9. Mitä erityisen hyvää on tapahtunut? | 15 |
| 10. Vapaamuotoiset kommentit ja näkökulmia Lapset ja perheet Kaste-hanke II :seen | 16 |
| 11. Loppuyhteenveto | 17 |
| Liitteet | 19 |
| Liite 1. Lapset ja Perheet Kaste-hanke I arviointikyselylomake..... | 19 |

1. Johdanto

Lasten ja perheiden hyvinvointipalvelujen kehittämishankkeen odotettuina tuloksina Keski-Suomessa on, että

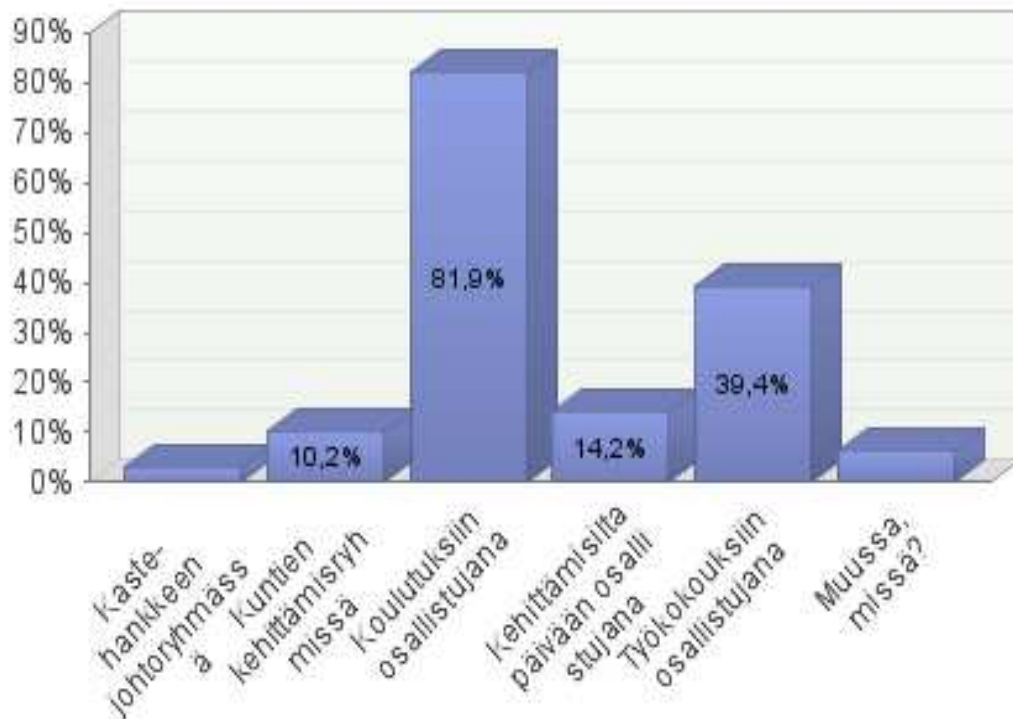
1. Kuntien uudistuvissa palvelurakenteissa on huomioitu lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi, osallisuus sekä vaikuttamismahdollisuudet.
2. Hanke on vahvistanut lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevän henkilöstön ja toimijoiden osaamista.
3. Hanke on edistänyt ehkäisevien, varhaisen tuen ja puuttumisen toimintamallien käyttöönottoa.
4. Hankkeen aikana on laadittu suunnitelma pysyvästä maakunnallisesta kehittämisrakenteesta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalveluihin.

Tulosten saavuttamiseksi kehittämistyötä on tehty kolmella painopistealueella, joita ovat ennalta ehkäisevä työ, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun avohuolto sekä sijaishuolto ja perhehoito.

Lapset ja perheet Kaste-hanke I arviointikysely toteutettiin 20.9–1.20.2010 välisenä aikana. Vastauksia tuli yhteensä 128 kappaletta. Kyselyn tarkoituksena on arvioida Lapset ja perheet Kaste-hanke I tulosten toteutumista ja saada tietoa Kaste II -hankkeessa tehtävään kehittämistyöhön. Kyselyssä oli yhteensä 15 kysymystä. Kysely rakentui valinta, monivalinta, monivalinta-asteikkokysymyksistä sekä avoimista kysymyksistä.

2. Kyselyyn osallistuneet

Valtaosa, eli 75.6 % (96) vastaajista oli kunnan, kuntayhtymän tai yhteistoiminta-alueen toimijoita. Seurakunnan ja järjestön edustajia oli 7 % (9) ja muita toimijoita 17.3 % (22). Muita toimijoita oli 21 vastaajaa. He olivat sijaisvanhempia/ perhehoitajia (8), ammatillisen perhekodin työntekijöitä (3), yksityisiä palveluntuottajia (3), oppilaitoksen edustajia (2), lastensuojelulaitoksen työntekijä (1), nuorisokodin työntekijä (1), säätiön edustaja (1) ja vertaisohjaaja (1).

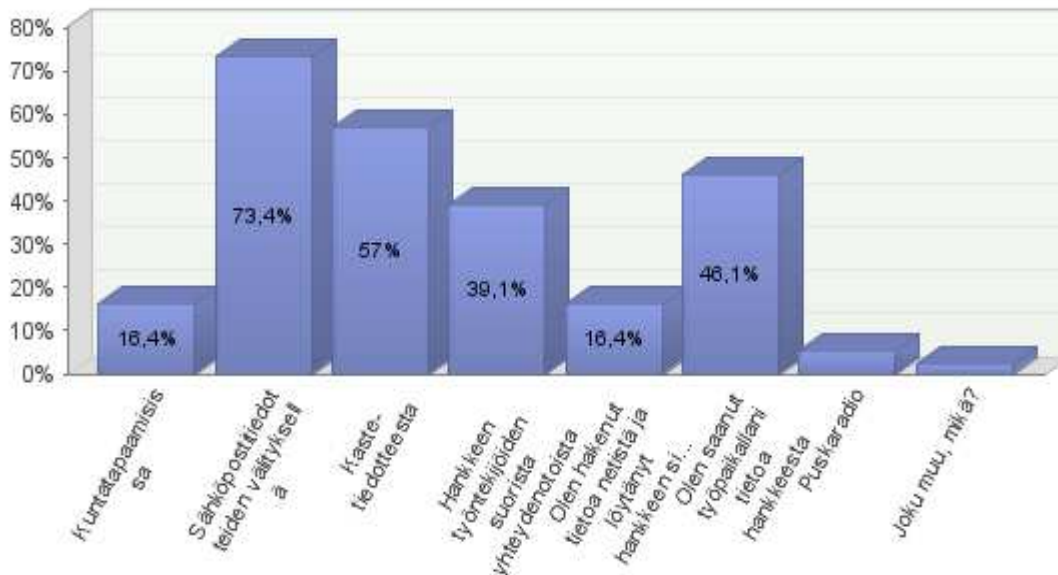


Kuva 1. Miten olet ollut mukana kehittämässä lasten ja perheiden palveluja?

Kysymyksessä 2. vastaajat (127) saivat valita useamman vaihtoehdon (ks. kuvio 1). Valtaosa eli 81,9 % (104) vastaajista on osallistunut koulutuksiin. Työkokouksiin on osallistunut 39,4 % (50) vastaajista. Kehittämispäiviin on osallistunut 14,2 % (18) vastaajista. Kuntien kehittämissä on ollut osallisena 10,2 % (13) vastaajista ja johtoryhmästä vastaajia oli 3,1 % (4). Mikäli sopivaa vastausvaihtoehtoa ei ollut valmiina, saivat vastaajat kirjoittaa avoimeen kohtaan vastauksensa. Vastaajat olivat osallistuneet hankkeen toimintoihin kouluttajana (4), ryhmänohjaajana (1), alkuvaiheen työryhmässä olleena (1), ryhmäohjaajana (1), Asiantuntijana (1).

3. Lapset ja perheet Kaste-hankkeen tiedotus

Lapset ja perheet Kaste-hankkeen tiedotukseen liittyen vastaajilta kysyttiin mistä he olivat saaneet tietoa hankkeen toiminnasta sekä millaisena he pitävät tiedotuksen määrää.



Kuva 2. Mistä olet saanut tietoa hankkeen toiminnasta?

Tiedon lähteeseen liittyen vastaajat (128) saivat valita kahdeksasta vaihtoehdosta yhden tai useamman vaihtoehdon (ks. kuvio 2). Valtaosa vastanneista, eli 73,4 % oli saanut tietoa Lapset ja perheet Kaste-hankkeen toiminnasta sähköpostitiedotteiden välityksellä. Myös Kaste-tiedotteesta oli saanut yli puolet eli 57 % vastaajista tietoa. Merkittävässä roolissa näyttää olevan myös työpaikoilla saatu tieto 46,1 % sekä myös hankkeen työntekijöiden suorat yhteydenotot. Näistä suorista yhteydenotoista oli 39,1 % vastaajista saanut tietoa. Kuntatapaamisista oli saanut 16,4 % vastaajista tietoa sekä jonkun muun kohdan oli rastittanut 2,3 % eli kolme vastaajaa. Heistä yksi oli osallistunut johdoryhmän työskentelyyn, yksi löytänyt tietoa Internetin kautta ja kolmas ei ollut saanut tietoa mistään.

Kysymys 4. käsitteli tiedotuksen määrän sopivuutta. Kysymykseen oli vastannut kaikki kyselyyn osallistuneet (128). Valtaosa eli 88,3 % vastaajista on pitänyt Lapset ja perheet Kaste-hankkeen tiedotuksen määrää sopivana. 11,7 % vastaajista piti tiedotusta liian vähäisenä. Kukaan vastaajista ei ollut kokenut tiedotuksen olevan liian runsasta.

4. Moniammatillisten työryhmien, työtapojen ja työmallien näyttäytyminen kunnissa

Vastaajista 72 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että kunnissa on perustettu moniammatillisia työryhmiä perustyön tueksi. Vastaajista 55 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että sosiaali- ja terveystoimen yhteistyöhön on luotu ja otettu käyttöön uusia työtapoja ja toimintamalleja. Vastaajista 51 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että erityis- ja peruspalveluiden yhteistyöhön on luotu ja otettu käyttöön uusia työtapoja ja toimintamalleja. Huomioitavaa on, että vain pieni osa vastaajista 1-2 % oli valinnut kohdan täysin eri mieltä. Jokainen kyselyyn osallistunut (128) oli vastannut jokaiseen väittämään.

Taulukko 1 Valitse seuraavista vaihtoehdoista se joka parhaiten vastaa mielipidettäsi alla oleviin kysymyksiin

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä | Yhteensä |
|--|-------------------|-----------------------|-----------------|-------------------------|---------------------|----------|
| Kunnissa on perustettu moniammatillisia työryhmiä perustyön tueksi | 1% | 13% | 24% | 50% | 12% | 128 |
| Sosiaali- ja terveystoimen yhteistyöhön on luotu ja otettu käyttöön uusia työtapoja ja toimintamalleja | 2% | 18% | 25% | 47% | 8% | 128 |
| Erityis- ja peruspalveluiden yhteistyöhön on luotu ja otettu käyttöön uusia työtapoja ja toimintamalleja | 2% | 12% | 35% | 46% | 5% | 128 |

5. Asiakslähtöisyys ja toimijoiden osaamisen vahvistuminen

Vastaajista 70 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että asenteet ja työtavat ovat muuttuneet asiakslähtöisemmiksi ennaltaehkäisevässä työssä. Vastaajista 53 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä asenteiden ja työtapojen muuttumisesta asiakslähtöisemmiksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa. Vastaajista 44 % kokee olevansa samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että asenteita ja työtapoja on muutettu asiakslähtöisemmiksi sijaishuollossa ja perhehoidossa. Huomioitavaa on, että vastaajista vain 1 % kokee, että Kaste-hankkeen tuella ei olisi muutettu asenteita ja työtapoja asiakslähtöisimmiksi.

Taulukko 2 Lapset ja perheet Kaste-hankkeen tuella on muutettu asenteita ja työtapoja

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa enkä eri mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä | Yhteensä |
|---|-------------------|-----------------------|--------------------------|-------------------------|---------------------|----------|
| Ennaltaehkäisevässä työssä | 1% | 2% | 27% | 51.5% | 18.5% | 103 |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa | 1% | 7% | 40% | 42% | 11% | 91 |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | 1% | 4% | 51% | 32% | 12% | 81 |

Taulukko 3 kuvaa kokevatko vastaajat, että Lapset ja perheet Kaste-hankkeen tuella olisi vahvistettu henkilöstön ja toimijoiden osaamista. Vastaajista 80.5 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että henkilöstön ja toimijoiden osaamista on vahvistettu ennaltaehkäisevässä työssä. Vastaajista 68 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että henkilöstön ja toimijoiden osaamista on vahvistettu lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa- Vastaajista 56 % kokee olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että henkilöstön ja toimijoiden osaaminen on vahvistunut sijaishuollossa ja perhehoidossa. Huomioitavaa on, että vain 1-2 % vastaajista kokee, että osaaminen ei ole vahvistunut.

Taulukko 3. Lapset ja perheet Kaste-hankeen tuella on mielestäni vahvistettu henkilöstön ja toimijoiden osaamista

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä | Yhteensä |
|---|-------------------|-----------------------|-----------------|-------------------------|---------------------|----------|
| Ennalta ehkäisevässä työssä | 0% | 5.5% | 14% | 56% | 24.5% | 107 |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa | 1% | 7,5% | 23,5% | 52% | 16% | 94 |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | 2,5% | 3,5% | 38% | 41% | 15% | 87 |

6. Työyhteisöjen tarpeet ja hankkeen tarjoama työpanos

Taulukosta 4 nähdään, että ennaltaehkäisevään työhön tarjottu työpanos kohtaa vastaajista 78 % mielestä vastaajan edustaman tahon tarpeet (jokseenkin tai täysin samaa mieltä). Vain yksi prosentti vastaajista kokee olevansa täysin eri mieltä. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin ja lastensuojelun avohuoltoon tarjottu työpanos kohtaa 62 % (jokseenkin tai täysin samaa mieltä) mielestä vastaajan edustaman tahon tarpeet ja vain 1 % kokee olevansa täysin eri mieltä. Sijaishuoltoon ja perhehoitoon tarjottu työpanos kohtaa 50 % (jokseenkin tai täysin samaa mieltä) mielestä vastaajan edustaman tahon tarpeet ja vain 2,5 % kokee olevansa täysin eri mieltä.

Taulukko 4 Hankkeen tarjoama työpanos kohtaa edustamani tahon tarpeet

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En sama enkä eri mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä | Yhteensä |
|---|-------------------|-----------------------|-------------------------|-------------------------|---------------------|----------|
| Ennalta ehkäisevässä työssä | 1% | 10% | 11% | 53% | 25% | 105 |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa | 1% | 12% | 25% | 46% | 16% | 91 |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | 2,5% | 1% | 45.5% | 33% | 17% | 81 |

7. Lasten ja perheiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääntyminen

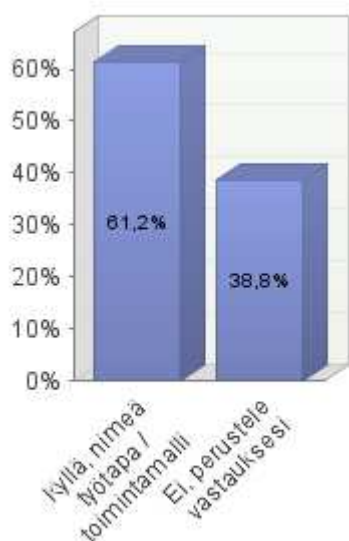
Taulukosta 5 nähdään, että vastaajista kukaan ei ole vastannut täysin eri mieltä väitteeseen, jonka mukaan hankkeen avulla on pystytty lisäämään lasten ja perheiden osallisuutta ja vuorovaikutusmahdollisuuksia. Vastaajista 10–12 % on jokseenkin eri mieltä. Ennaltaehkäisevän työn osalta 55 % vastaajista on jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että palvelujen kehittämisen avulla on pystytty lisäämään lasten ja perheiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Sama prosentuaalinen osuus on lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa 44 % ja sijaishuollossa ja perhehoidossa 40 %.

Taulukko 5 Palvelujen kehittämisen avulla on pystytty lisäämään lasten ja perheiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä | Yhteensä |
|---|-------------------|-----------------------|-----------------|-------------------------|---------------------|----------|
| Ennalta ehkäisevässä työssä | 0% | 10% | 36% | 37,5% | 17.5% | 104 |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa | 0% | 12% | 44% | 32% | 12% | 91 |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | 0% | 11% | 49% | 23% | 17% | 83 |

7.1 Toimintamallit

Kyselyssä tarkasteltiin työ ja toimintamalleja sekä niiden pysyvyyttä käytännön työssä. Esimerkiksi kysymys 10 tarkasteli, onko hankkeen avulla löytynyt hyviä työtapoja / toimintamalleja, joita on siirretty pysyväksi toiminnaksi käytännön työhön. Vastaajista 98 vastaajista vastasi tähän kysymykseen.



Kuvio 3. Toimintamallit

Kuviossa 3. nähdään, että 61.2 % vastaajista on hankkeen avulla löytänyt pysyviä työtapoja / toimintamalleja käytännön työhön. Vastaajista 55 oli tarkemmin nimennyt toimintamallin. Nimetyt mallit jakautuivat seuraavasti:

- Huolen puheeksiotto
- Perhevalmennus
- Yhteistyömallit / menetelmät
- Vertaisryhmätoiminta
- Päivähoidon mallit
- Sijaisvanhemmuuden mallit
- Muut mallit

Yhteistyömalleista oli esimerkkinä tarinaviikot (2), yhteistyökokoukset (2), työnohjaus, perhetyön ja neuvolan välinen yhteistyö ja työkäytännöt, konsultaatiomahdollisuus, aluesosiaalityön, laitoksen sekä erityispalvelujen yhteistyö, tiiviimpi moniammatillinen yhteistyö, koulun ja päivähoidon oppi-

lashuoltoryhmä, päivähoidon ja lastensuojelun avohuollon yhteinen toimintamalli, kehittämiskokoukset nuorisopsykiatrian kanssa ja laitoksen sekä erityispalvelujen yhteistyön sujuminen. Vertaisryhmätoiminnan malleista oli mainittu kuraattorivertaisryhmät ja oppilashuolto. Lastensuojelun malleista oli mainittu lastensuojelutarpeen selvitys, läheisneuvonpito, Pesäpuun työkalupakki.

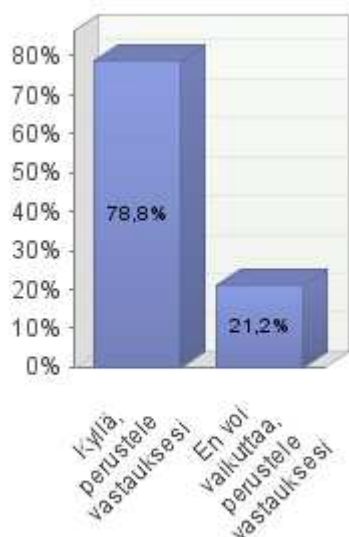
Päivähoidon malleista on mainittu kasvatuskumppanuus, päivähoidon hyvä aloitus, lapsihavainnoinnin tehostaminen ja asiakkaiden osallisuuden lisääminen. Sijaishuollon malleista on mainittu sijaisvanhempien kasvuryhmät, yhteistyö- ja konkreettiset työvälineet sijaisvanhempien osaamisen kehittämiseen, sijaishuollon työprosessit ja rekrytointi sekä perhehoidon tukipalvelut. Muita malleja olivat kiireettömyys, voimauttava valokuvaus ja kartoitustyöskentely.

Vastaajat olivat perustelleet miksi työtapoja / toimintamalleja ei ole otettu käyttöön. Perusteluja sille miksi mallia ei ole otettu käyttöön olivat seuraavat:

- Ei osaa sanoa
- Ajan / resurssien puute
- Työtavat ja toimintamallit ovat kehitteillä
- Työtavat ja toimintamallit ovat olleet jo olemassa

Osa oli vastannut perusteluiksi, että ei osaa sanoa tai ei ole tullut uutta työtapaa tai toimintamallia työhön. Eräs vastaaja oli perustellut, että ei tunne hanketta vielä tarpeeksi hyvin. Ajan ja resurssien puute oli yksi perustelu. Resurssien puute ilmenee erään vastaukseen mukaan puutteena siirtää tietoa ja toimintatapoja eteenpäin. Osa vastaajista oli perustellut kielteistä vastaustaan sillä, että työtapojen / toimintamallien kehittäminen on vielä kesken. Pysyvää mallia ei vielä ollut, mutta mallia oltiin parhaillaan kokeilemassa. Eräs vastaajista oli kertonut, että ”*vaatii enemmän aikaa, jotta joku malli saadaan pysyväksi toiminnaksi*” ja toinen oli vastannut, että ”*ei ole edetty vielä näin vauhdikkaasti*”. Yksi vastaajista oli maininnut, että ”*vaikka työtavoista on koulutus, juurruttaminen arki-työhön on pitkä prosessi ja lopahtaa helposti*”.

Kysymyksessä 11 tarkasteltiin kokeeko vastaaja pystyvänsä omassa työssään vaikuttamaan hankkeen avulla kehitettyjen työtapojen / toimintamallien pysyvyyteen. Vastaajia oli yhteensä 99 ja heistä 78.8 % oli sitä mieltä, että pystyvät vaikuttamaan työtapojen ja toimintamallien pysyvyyteen.



Kuvio 4. Pystytkö vaikuttamaan työmallien / menetelmien pysyvyyteen?

Vastaajia pyydettiin myös perustelemaan vastauksensa ja perustelut jakoutuivat seuraavasti:

- Oma aktiivisuus
- Esimiesrooli
- Yhteistyö
- Muut perustelut

Suurin osa oli perustellut pystyvänsä vaikuttamaan työtapojen ja toimintamallien pysyvyyteen omalla aktiivisuudellaan (ks. kuvio 4.). Kirjaamalla asioita muistiin, käyttämällä kaavakkeita, suunnittelemalla, kannustamalla osallistumaan esimerkiksi hankkeen tarjoamiin koulutuksiin, tiedostamalla oma rooli ja vastuu sekä olemalla aktiivinen ja rohkea pystyy monen mielestä vaikuttamaan menetelmien ja mallien pysyvyyteen. Eräs vastaajista oli kirjoittanut pystyvänsä vaikuttamaan siten, että ”kun vain alkaa käyttää uutta toimintatapaa ja työyhteisössä on yhteisymmärrys siitä, että kaikki kokevat hyväksi käyttää uutta tapaa.”

Muutama vastaajista koki pystyvänsä vaikuttamaan työtapojen ja toimintamallien pysyvyyteen esimiestyössään. Eli olemalla esimies sekä tiimin jäsen ja tukemalla mallien ja menetelmien pysyvyyttä hallinnon ja resurssien kautta. Myös esimiesasemassa vastuuttamalla työntekijöitä osallistumaan

hankkeen järjestämiin koulutuksiin ja projekteihin kokee vastaaja pystyvänsä vaikuttamaan mallien ja menetelmien pysyvyyteen.

Toimimalla yhteistyössä oli myös monen perustelu työtapojen ja toimintamallien pysyvyyteen. Eräs vastaajista mainitsi, että *”Yhteistyö on tarpeellinen toimintamalli aina kun uusia asioita tulee hoidettavaksi”*. Yhteistyön merkityksestä mallien ja menetelmien pysyvyyteen oli esimerkkinä myös kehittämistyö yhdessä hankkeen kehittäjätyöntekijän kanssa, yhteistyössä toimiminen eri yhteyksissä ja työryhmissä, ymmärryksen lisääminen yhteistyökumppaneiden kanssa, yhteistyötahoihin tutustuminen, jolloin on helppo jatkaa yhteistyötä sekä koulutuksista saadun tiedon purku yhteisissä palavereissa. Eräs vastaajista korosti *”saman kielen”* merkitystä, eli kun puhutaan asioista siten, että kaikki ymmärtävät jaa asiat jollain tasolla pysyväksi.

Muihin perusteluihin kohtaan perusteluja oli, että kokeilujen jälkeen voi vaikuttaa pysyvyyteen, toimimalla kouluttajana, reaaliaikaista tietoa ja yhteyksiä käyttämällä. *”Eräs vastaajista painotti, että jos saadaan koulutusta ja valmiuksia tiettyihin toimintatapoihin, niin pysyvyys mahdollistuu.”*

Vastaajista 21.2 % taasen oli sitä mieltä, että eivät pysty vaikuttamaan pysyvyyteen. Perusteluina tälle olivat, että on liian aikainen vaihe sanoa onko malleista tullut pysyviä, ei ole ollut riittävästi aikaa tai ei ole ollut uusia työtapoja tai toimintamalleja. Eräs vastaaja oli perustellut sillä, että toimeksiantosopimus oli irtisanottu. Esimiehen roolia pysyvyyteen vaikuttamisessa oli korostanut kolme vastaajaa. Yksi heistä korosti, että johto ratkaisee mistä malleista ja menetelmistä tulee pysyviä, toinen mainitsi, että mielipidettä ei kysytä ja kolmannen mielestä esimiestuki kehitystyölle on ollut vähäistä, eli ei ole resursseja eikä innostusta kehittämistyöhön. Eräs vastaajista oli maininnut, että *”tällä hetkellä on meneillään kunhan jotenkin selvittää tilanne, mikä ei oikein anna tilaa uudistuksille.”*

8. Kehittämistoiminnan merkitys

Vastaajista 89 oli vastannut avoimeen kysymykseen 12, jossa kysyttiin mikä merkitys kehittämistoiminnalla on ollut edustamallesi taholle. Vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- Verkostoituminen ja montiammatillinen yhteistyö
- Koulutukset ja tiedon lisääntyminen
- Ammatillinen tuki, sekä uudet työtavat ja toimintamenetelmät
- Ei suurta merkitystä

Verkostoitumisen ja moniammatillisen yhteistyön merkitys näkyi useassa vastauksessa. Vastaajat pitivät tärkeänä yhteistyötä, sekä sitä että mahdollistetaan yhteistyö eri toimijoiden välillä. Yhteistyö ja tutustuminen muihin toimintoihin on lisääntynyt ja tutustuminen muihin toimijoihin on auttanut verkostoitumisessa. Yhteistyössä on saatu myös uusia näkemyksiä ja tietoa siitä miten muut toimijat toimivat.

Verkostoitumisen ja moniammatillisen yhteistyön lisäksi vastauksissa painotettiin koulutusten tärkeyttä roolia. Koulutuksia pidettiin hyvinä, ne ovat mahdollistaneet koulutustarpeiden toteutumista ja vahvistaneet ammatillisuutta. Koulutusten koetaan myös tarjoavan mahdollisuuden jakaa ajatuksia eri yhteistyötahojen kanssa. Koulutusten maksuttomuutta pidettiin myös hyvänä. Koulutukset ovat myös tukeneet toiminnan selkeyttämistä ja toimivuutta.

Ammatillisen tuen, uusien työtapojen ja toimintamenetelmien merkitys korostui myös avoimissa vastauksissa. Kehittämistoiminta tuo vastaajien mielestä tukea, tietoa ja päivittyntä tietoa, ohjausta, uusia työtapoja ja työmenetelmiä. Ammatillinen tuki koettiin tärkeäksi erityisesti ongelmatilanteissa. Kehittämistoiminnan avulla saadaan uusia toimivia työkäytäntöjä ja työmuotoja. Kehittämistoiminnan merkitys koettiin tärkeäksi kun kunnassa kehitetään uutta työmuotoa ja eräässä vastauksessa kehittämistoiminta koettiin erittäin merkitykselliseksi, koska kunta ei pysty tarjoamaan tukea kehittämistoimintaan. Kaste-hankkeen työntekijöiden osallistuminen työryhmiin on tuonut uusia näkökulmia. Työkokouksissa saadaan myös tietoa hankkeen toiminnasta ja tuloksista. Eräs vastaajista oli maininnut, että *Oman sektorin kehittämisen painopistealueet on linjattu Kaste-hankkeen kanssa samansuuntaiseksi ja ehkäisevän työn monialainen näkökulma on noussut hyvin esille.*

Vain muutama vastaaja ei osannut sanoa tai oli sitä mieltä, ettei kehittämistoiminnalla ole kovin suurta merkitystä heidän edustamalleen taholle. Eräs vastaajista oli maininnut, että kehittämistoiminnan merkitys on etäistä, mutta kuitenkin positiivista.

9. Mitä erityisen hyvää on tapahtunut?

Vastaajista 60 oli vastannut kysymykseen 13, eli mitä erityisen hyvää Lapset ja perheet Kaste-hanke I (1.11.2008–31.10.2010) aikana on tapahtunut lapsi- ja perhepalveluissa? Vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- Koulutukset ja tiedon lisääntyminen
- Asiakkaan osallisuus ja asiakaslähtöisyys
- Verkostoituminen ja moniammatillinen yhteistyö
- Työtavat ja toimintamallit

Moni vastaajista painotti koulutusten tärkeää roolia. Koulutukset koetaan monipuolisiksi, tarpeelliseksi ja ammattitaitoa lisääviksi. Eräs vastaaja kommentoikin, että ”*runsaasti ajankohtaista tietoa ollut jaossa, samoin erinomaisia kohdennettuja koulutuksia, joissa on saanut paljon lastensuojeluun liittyvää tietoa.*” Vastaajat kokevat, että tapaavat koulutuksissa muita saman alan ihmisiä ja niissä on mahdollista vaihtaa kuulumisia. Myös koulutusten maksuttomuutta pidetään tärkeänä. Koulutusten rantautuminen pienempiin kuntiin oli myös nostettu merkittävänä asiana esille.

Asiakkaan osallisuuden lisääntyminen ja asiakaslähtöisyyden näkökulman esille nostaminen näkyi myös vastauksissa. Muutamissa vastauksissa tuli esiin, että *lapsi on tuotu näkyvämmäksi osallistujaksi ja että uusien toimivien ja lapsilähtöisten työkäytäntöjen juurrutuksen myötä lapsen osallisuus on vahvistumassa.* Eräs vastaaja kommentoi, että *asiakkaiden ääni on päässyt jonkin verran kuuluville!*

Myös tässä kysymyksessä vastaajat olivat nostaneet esille verkostoitumisen ja moniammatillisen yhteistyön merkitystä. Vastaajat korostivat, että erityisen hyvää on ollut avoimuus ja tiivis yhteistyö jota on kehitetty. Huomiota on kiinnitetty moniammatillisuuteen ja eri tahot ovat lähentyneet. Eräs vastaaja olikin maininnut, että *lasten ja perheiden tukeminen nähdään enemmän yhteisenä asiana.* Toinen vastaaja oli maininnut, että *kunnissa tiivistetty yhteistyötä ja luotu uusia toimintamalleja eri sektoreiden välille.*

Työtavoista ja toimintamalleista oli mainittu hyvinvointisuunnitelma, matalankynnyksen tuki, tarinaviikot, perhevalmennus ja kasvatuskumppanuus. Sijaishuollossa on kiinnitetty huomiota suunnitelmallisuuteen ja työprosesseihin. Kehitettyjä työmalleja on pystytty juurruttamaan. Hankaliin asioihin panostetaan ja niiden selvittämiseen etsitään keinoja. Eräs vastaaja oli maininnut, että *toiminta on siirtynyt arkeen ja pois pöydän äärestä.*

10. Vapaamuotoiset kommentit ja näkökulmia Lapset ja perheet Kaste-hanke II :seen

Tässä kappaleessa tarkastellaan avoimia vastauksia kysymyksestä 14, eli mihin asioihin mielestäsi jatkossa tulisi kiinnittää huomiota Lapset ja perheet Kaste-hanke II (1.11.2010–31.5.2012) toiminnassa ja kysymyksestä 15 eli mitä muuta haluaisit vielä sanoa? Vastauksia kysymykseen 14 tuli 69 ja kysymykseen 15 vastauksia tuli 47 kappaletta. Vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- Koulutukset ja koulutusideat
- Verkostoituminen ja moniammatillinen yhteistyö
- Työtavat ja toimintamallit
- Hankkeen tiedottaminen / selkiyttäminen
- Konkreettiset kiitokset

Koulutukset ja luennot saivat paljon kiitosta, mutta myös kehittämispalautetta. Koulutusten maksuttomuutta pidettiin tärkeänä. Vaikka tilaisuudet ovat maksuttomia, ei niihin pystytä osallistumaan matkakustannusten ja vähäisten resurssien vuoksi. Koulutuksia toivottiin järjestettäväksi Viitasaaressa ja Pihtiputaalla. Koulutusta toivottiin myös ilta-aikaan toteutettavaksi, jotta eri työyhteisöistä olisi helpompi osallistua. Yksi vastaajista toivoi paremmin suunniteltuja sekä ilmeisesti teoriaan pohjautuvia luentoja. Eräs vastaajista ei kokenut koulutuksia motivoiviksi, koska niissä ei käsitelty hänelle uusia asioita. Eri toimijoiden yhdistämistä samoihin koulutuksiin pidettiin sekä hyvänä että huonona. Toisen mielestä koulutus koulun ja päivähoidon välille oli hyvä, kun taas toinen sanoi, ettei päivähoidon ja koulun henkilökuntaa voi yhdistää samaan koulutukseen. Koulutusideoita esitettiin esimerkiksi vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön, murrosikäisten lasten kanssa työskentelyyn, kasvatukseen sekä suoraan asiakkaille suunnattavaan koulutukseen.

Jatkossa tulisi vastaajien mielestä kiinnittää huomiota jatkuvuuteen ja yhteistyöhön eri toimijoiden kesken. Eräs vastaaja toivoi luottamuksen lisäämistä eri viranomaisten välisessä yhteistyössä. Tiiviimpää yhteistyötä toivottiin useammassa vastauksissa sosiaali- ja terveystieteiden sekä julkisen ja yksityisen sektorin väliseen yhteistyöhön.

Työtapoja ja toimintamalleja ajatellen halutaan saada työkaluja arjen työhön, muun muassa ennaltaehkäisyyn, vertaisryhmätoimintaan, varhaiskasvatukseen ja perheiden / uusperheiden tukemiseen. Kehittämistyön saavutukset halutaan saada tehokkaasti kentällä käyttöön ja hankkeista ja projekteis-

ta jokapäiväisiä työkäytänteitä. Myös selkeää ja konkreettista tukea halutaan kuntien toimintaan ja säännöllisen ja jatkuvan konsultaatioavun merkitystä korostettiin. Eri toimijoiden osaaminen tulisi pystyä hyödyntämään. Eräs vastaaja oli kommentoinut, että ”*asioihin tulee puuttua ajoissa, ennen kuin asioiden hoitaminen käy vaikeammaksi*”. Kaste-hankkeelle toivottiin jatkuvuutta ja pysyvyyttä. Varhaiskasvatuksen vähentynyt rooli Lapset ja perheet Kaste-hanke II koettiin huonoksi. Näkyvyyttä uusista toimintatavoista sekä asiakkaiden kuulemista ja osallistumisen mahdollisuuksia toivottiin enemmän.

Hankkeen tiedottamiseen ja selkeyttämiseen oli vastaajilla sekä kiitosta että rakentavaa palautetta. Kasteen viestintä sai osalta vastaajista kiitosta. Eräs koki, että ”*Kasteen viestintä antaa tiedoksi eikä rönsyile hallitsemattomasti*”. Osa vastaajista koki Kaste-hankkeen vieraaksi, laajaksi, etäiseksi ja sekavaksi. Yksi vastaaja oli kirjoittanut, että ”*Hankkeet menevät välillä kyllä työntekijän arjessa sekaisin, eikä aina tiedä mistä hankkeesta on mikäkin hyvä muutos ja eteenpäin vielä kehitys seurausta...Pääasia tietenkin on, että positiivista kehitystä tapahtuu*”. Eräs kyselyyn vastannut toivoi tietoa siitä, mitä Kaste-hankkeella on saatu aikaiseksi. Palveluiden tiedottamiseen liittyen toivottiin, eri toimijoiden Internet-sivulla linkittämistä toisten toimijoiden palveluihin, jotta perheet voisivat valita juuri heidän elämäntilanteeseensa sopivan palvelun.

Konkreettista kiitosta tuli myös monessa kommentissa. Kiitoksissa kiitettiin Kaste I työntekijöitä hyvästä työstä, kunnassa käynneistä, kehittämistyöstä sekä yhteistyöstä. Vastaajat toivoivat myös hyvää työtä Kaste II kehittämistyöhön. Hanketyötä pidetään tärkeänä ja työntekijöitä aktiivisina ja työhönsä paneutuvina. Eräs vastaajista koki, että ”*kehittämistyön tulokset näkyvät vasta pitkällä ajalla, pikaisia muutoksia on turha odottaa, mutta kehittämistyö on silti arvokasta.*”

11. Loppuyhteenveto

Yleisesti ottaen vastausten lukumäärään voidaan olla tyytyväisiä. Kysymysten vastausaika oli 20.9–1.20.2010, eli kyselyn pituuteen nähden vastausaika oli sopivasti. Vastausaktiivisuus kysymyksiä kohtaan oli aktiivisinta kyselyn alussa, jolloin kaikki tai lähes kaikki kyselyyn osallistuneet olivat vastanneet kysymyksiin. Kyselyn loppua kohden vastausten määrä väheni noin puoleen, eli viimeisiin avoimiin kysymyksiin tuli 47–89 vastausta.

Monivalinta-asteikkokysymyksissä vastausvaihtoehtoina oli täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, en samaa enkä eri mieltä, jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä. Vastaajia ohjeistettiin

vastaamaan vain siihen kohtaan, jonka kokivat omaksi alueekseen, kuten ennalta ehkäisevä työ, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun avohuolto tai sijaishuolto ja perhehuolto. Koska vastausmäärien nähdään olevan yksittäisten vaihtoehtojen kohdalla melko suuret, voi olla mahdollista että osa vastaajista on vastannut kaikkiin kohtiin ja tämä jonkin verran vaikuttaa prosentuaaliseen määrään. Kun aihealue on vastaajalle vieras, lukitsee hän helposti kohdan en samaa enkä eri mieltä.

Avoimia vastauksia tarkastellen voidaan päätellä, että vastaajille Lapset ja perheet Kaste-hanke on tuttu. Koulutukset, työtapojen ja toimintamallien kehittäminen ja juurruttaminen, ammatillisuuden vahvistuminen, verkostoituminen ja moniammatillinen yhteistyö painottuivat vastauksissa selkeästi. Vastaajat osasivat kuvata kehittämistoiminnan merkitystä, saavutuksia joita on hankkeen tuella saatu aikaiseksi sekä vastaajilla oli kehittämisideoita liittyen jatkohanketta ajatellen.

Kehittämisideoita liittyen hankkeen toimintaan tuli esille ovat hankkeen konkretisoiminen ja tiedotuksen lisääminen. Kehittämistyön toivottiin kohdennettavan vain muutamaaan ydintehtävään. Yhteistyö koettiin hyväksi, mutta tiiviimpää yhteistyötä toivottiin eri toimijoiden välille. Aikaisempien hyvien työtapojen ja toimintamallien hyödyntämistä ja integroimista toivottiin sekä konkreettisia työtapoja ja toimintamalleja perustyöhön.

Liitteet

Liite 1. Lapset ja Perheet Kaste-hanke I arviointikyselylomake

1. Vastaa edustaa

- Kuntaa, kuntayhtymää tai yhteistoiminta-aluetta
- Seurakuntaa tai järjestöä
- Muu toimija, mikä

2. Miten olet ollut mukana kehittämässä lasten ja perheiden palveluja yhdessä Lapset ja perheet Kaste-hankkeen kanssa

- Kaste-hankkeen johtoryhmässä
- Kuntien kehittämissä
- Koulutuksiin osallistujana
- Kehittämisiltapäivään osallistujana
- Työkokouksiin osallistujana
- Muussa, missä?

3. Mistä olet saanut tietoa hankkeen toiminnasta? (voit valita useamman kohdan)

- Kuntatapaamisista
- Sähköpostitiedotteiden välityksellä
- Kaste-tiedotteesta
- Hankkeen työntekijöiden suorista yhteydenotoista
- Olen hakenut tietoa netistä ja löytänyt hankkeen sitä kautta
- Olen saanut työpaikallani tietoa hankkeesta
- Puskaradio
- Joku muu, mikä?

4. Lapset ja perheet Kaste-hankkeen tiedotus on mielestäni ollut

- Liian runsasta
- Sopivaa
- Vähäistä

5. Valitse seuraavista vaihtoehtoista se joka parhaiten vastaa mielipidettäsi alla oleviin kysymyksiin

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa enkä eri mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä |
|--|-------------------|-----------------------|--------------------------|-------------------------|---------------------|
| Kunnissa on perustettu moniammatillisia työryhmiä perustyön tueksi | | | | | |
| Sosiaali- ja terveystoimen yhteistyöhön on luotu ja otettu käyttöön uusia työtapoja ja toimintamalleja | | | | | |
| Erityis- ja peruspalveluiden yhteistyöhön on luotu ja otettu käyttöön uusia työtapoja ja toimintamalleja | | | | | |

6. Lapset ja perheet Kaste-hankeen tuella on mielestäni vahvistettu henkilöstön ja toimijoiden osaamista

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa enkä eri mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä |
|---|-------------------|-----------------------|--------------------------|-------------------------|---------------------|
| Ennalta ehkäisevässä työssä | | | | | |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa | | | | | |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | | | | | |

7. Hankkeen tarjoama työpanos kohtaa edustamani tahon tarpeet

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä |
|---|-------------------|-----------------------|-----------------|-------------------------|---------------------|
| Ennalta ehkäisevässä työssä | | | | | |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avoimuudessa | | | | | |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | | | | | |

8. Palvelujen kehittämisen avulla on pystytty lisäämään lasten ja perheiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä |
|---|-------------------|-----------------------|-----------------|-------------------------|---------------------|
| Ennalta ehkäisevässä työssä | | | | | |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avoimuudessa | | | | | |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | | | | | |

9. Lapset ja perheet Kaste-hankkeeseen tuella on muutettu asenteita ja työtapoja asiakaslähtöisimmiksi

| | Täysin eri mieltä | Jokseenkin eri mieltä | En samaa mieltä | Jokseenkin samaa mieltä | Täysin samaa mieltä |
|---|-------------------|-----------------------|-----------------|-------------------------|---------------------|
| Ennaltaehkäisevässä työssä | | | | | |
| Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa | | | | | |
| Sijaishuollossa ja perhehoidossa | | | | | |

10. Onko hankkeen avulla löytynyt hyviä työtapoja / toimintamalleja, joita on siirretty pysyväksi toiminnaksi käytännön työhön?

- Kyllä, nimeä työtapa / toimintamalli
 Ei, perustele vastauksesi

11. Koetko omassa työssäsi pystyväsi vaikuttamaan hankkeen avulla kehitettyjen työtapojen / toimintamallien pysyvyyteen?

- Kyllä, perustele vastauksesi
 En, voi vaikuttaa, perustele vastauksesi

12. Mikä merkitys kehittämistoiminnalla on mielestäsi ollut edustamallesi taholle?

13. Mitä erityisen hyvää Lapset ja perheet Kaste-hanke I (1.11.2008–31.10.2010) aikana on tapahtunut lapsi- ja perhepalveluissa?

14. Mihin asioihin mielestäsi jatkossa tulisi kiinnittää huomiota Lapset ja perheet Kaste-hanke II (1.11.2010–31.5.2012) kehittämistoiminnassa?

15. Mitä muuta haluaisit vielä sanoa?